

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародної економіки
Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

МАТЕРІАЛИ
круглого столу та студентської науково-практичної
конференції

**«ТУРИСТИЧНИЙ ТА ГОТЕЛЬНО-
РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС:
СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНИ»**

12 квітня 2018 року

м. Одеса

Одеса – 2018

УДК 338.488.2:640.4

L 83

P 58

*Рекомендовано до видання Вченою радою факультету міжнародної економіки
Одеського національного економічного університету
(протокол № 9 від 24 квітня 2018 року)*

Редакційна колегія:

Герасименко В. Г. – к.е.н, проф., завідувач кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу ОНЕУ;

Галасюк С. С. – к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу;

Нездоймінов С. Г. – к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу;

Семенов В. Ф. – д.е.н., професор кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу;

Лебедєв І. В. – д.е.н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу;

Михайлюк О. Л. – к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу;

Давиденко І. В. – к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу;

Іванов А. М. – к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу.

Дане видання містить матеріали круглого столу та тези доповідей учасників студентської науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід на перспективи розвитку для України» (12 квітня 2018 року, м. Одеса).

Крім доповідей учасників круглого столу у збірник увійшли матеріали секцій конференції: «Сучасні тенденції розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу», «Організаційно-економічні аспекти функціонування підприємств сфери туризму та гостинності», «Регіональні проблеми розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу», «Управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: історія та сучасність», «Використання сучасних інструментів маркетингу в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі», «Рекреаційний та екологічний аспекти розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу», «Впровадження інноваційних технологій у сучасному туристичному та готельно-ресторанному бізнесі».

Видання призначене для науковців, практиків, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів за спеціальностями «Туризм» та «Готельно-ресторанна справа».

Усі матеріали публікуються в авторській редакції.

Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: Матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції (м. Одеса, 12 квітня 2018 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – 678 с.

© Одеський національний економічний університет, 2018

© Колектив авторів, 2018

ГОСПОДАРСТВА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	
Корецький К. О.	
РОЗВИТОК КВЕСТ-ЕКСКУРСІЙ ЯК ПЕРСПЕКТИВНА НІША КВЕСТ-АТРАКЦІЙ.....	379
Лисяна В. О.	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ БАЗИ В МЕЖАХ АГРОМАРШРУТУ В ОПШНІ.....	384
Мисяк О.М.	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕСТИНАЦІЙ ЕТНІЧНОГО ТУРИЗМУ В ГІРСЬКИХ РАЙОНАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	390
Мушинська Ю. А.	
ГЕОРЕКРЕАЦІЙНІ ФЕНОМЕНТИ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНІ.....	393
Никига О. В.	
ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ СТАЦІОНАРНИХ ПІЗНАВАЛЬНИХ ТУРІВ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ЛЬВОВА).....	396
Павлишина М. В.	
РОЗВИТОК ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ СВІТУ	399
Пилипенко А. О.	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОГЛЯДОВОЇ ЕКСКУРСІЇ З МАЙСТЕР-КЛАСОМ.....	403
Пухка А. С.	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	408
Сініцин Г. І.	
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	412
Соболева Н. В.	
АНАЛІЗ КОНКУРЕНТНИХ ПОЗИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	417
Чуприна А. С.	
ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ ЯК НАЙБІЛЬШ ПЕРСПЕКТИВНИЙ РЕГІОН ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕНОГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	422
Шашкіна О. О.	
ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ СВІТУ	428

СЕКЦІЯ 4.

УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИМ БІЗНЕСОМ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Бановська К. О.	
СУЧАСНІ ФОРМАТИ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	433
Брянська Н. М.	
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	437
Васильєва К. О.	
ФРАНЧАЙЗИНГ В РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ УКРАЇНИ	441
Вілюгіна А. С.	
МІЖНАРОДНІ ГОТЕЛЬНІ МЕРЕЖІ: ПЕРЕВАГИ СТВОРЕННЯ ТА ПРИЧИНИ НЕРОЗВИНЕНOSTІ В УКРАЇНІ	445
Волошина К. В.	
ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	449

Чуприна А. С., 1 курс, Т-105 гр.
Одеська національна академія харчових технологій
*Науковий керівник – асистент кафедри
туристичного бізнесу та рекреації*
Кисса М. Р.

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ ЯК НАЙБІЛЬШ ПЕРСПЕКТИВНИЙ РЕГІОН ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕНОГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Еногастрономія – напрямок в туризмі, який має на меті пропаганду традиційних для даної місцевості продуктів, вирощених з дотриманням традиційних технологій в гарантовано екологічно чистій місцевості. Даний напрямок передбачає комплексне споживання вина разом з іншими традиційними продуктами (сири, м'ясні продукти, фрукти, овочі). Саме цей вид гастрономічного туризму є одним з перспективних напрямків розвитку ринку туристичних послуг. Зазвичай, тури поєднують в собі знайомство з традиціями і дегустації страв традиційної місцевої кухні, а також вина. Саме характерні страви і вина регіону виступають провідником між туристом і певною географічною областю, її культурою і цінностями, пов'язаними з цією землею і збережені багатьма поколіннями.

Сегмент гастрономічного туризму – один з найдинамічніших сегментів туристичної сфери в світі. Однак, в Україні тільки відбувається його становлення. Питання розвитку даного виду туризму придбало найбільшу актуальність в останні 5 років завдяки працям і дослідженням таких вчених, як Т. Божук, А. Бусигіної, І. Комарицької, Т. Кукліної, Л. Прокопчук, В. Федорченко та інших вчених в сфері географії та географії туризму, зокрема. Однак, питання, що стосуються організації гастрономічних турів на регіональному рівні вивчені недостатньо.

В Україні існують вагомі історичні передумови для розвитку саме еногастрономічного сектора в туризмі. Виноробство є традиційною галуззю АПК нашої країни. Як відомо з археологічних джерел, ще з VI ст. до н. е. в давньогрецьких полісах, що розташувалися в Криму (Херсонес, Пантікапей) та

Причорномор'я (Ольвія), жителі займалися вирощуванням винограду і виноробством, а з кінця XVIII ст. в цих регіонах починається вже промислове виноробство. У 1913 році площа під виноградниками на півдні України становила 53,9 тис. га, а на початок 1990-х рр. – понад 170 тис. га.

Розвиток еногастрономічного туризму в Україні слід розглядати на сучасному етапі як сполучну ланку між виробництвом на місцевому рівні і сферою послуг, що призведе до створення якісно нового туристичного продукту і буде сприяти сталому розвитку місцевих громад (підтримка малого і середнього бізнесу, збереження та подальший розвиток культурних традицій регіону). Такий інноваційний підхід особливо актуальний для Одеської області.

Причорномор'я, а Одеська область особливо, має величезний потенціал для розвитку як винного, так і гастрономічного туризму. Хоча на сучасному етапі спостерігається певний пріоритет розвитку винного туризму в області. Численні виноградники, виноробні заводи в поєднанні з місцевими природними умовами унікальної краси обумовлюють історичні традиції виноробства і розвитку винного туризму. В Одеській області виноградарство розвинене в 12 (з 26) адміністративних районах (тобто, майже половина районів задіяна у виноробстві). В останні роки площа насадження винограду в області збільшується. Поступово змінюється їх сортовий склад, пріоритет віддається сортам, які дають високоякісну сировину для виноробства, кардинально змінюється агротехнічний стан виноградників. Кліматичні і ґрунтові умови області різноманітні, що призводить до різноманітності сортів винограду, який вирощується на цій землі. В межах області добре акліматизувалися цінні європейські винні сорти.

За національним складом населення області суттєво відрізняється від інших регіонів України. Тут проживають 133 національності і народності, при цьому особи некорінних національностей становлять понад

37% населення області. При переважанні українського населення - 62,8%, в області проживають росіяни - 20,7%, болгари - 6,1%, молдавани - 5,0%, євреї - 0,6%, гагаузи - 1,1%, білоруси - 0,5%, поляки - 0,1%, вірмени - 0,3%, цигани - 0,2%, татари - 0,1%, німці - 0,1%, албанці - 0,1%, чехи, греки та інші. Найбільша строкатість в національному складі спостерігається в південно-західній частині області в межах річки Дністра і Дунаю. Тут переважає українське населення - 40,2%, болгари - 20,9%, росіяни - 20,2%, молдавани - 12,7%, гагаузи - 4,0% та інші. Різноманітність національного складу населення, а як наслідок, різноманітність національних культур, обрядів і традицій є одним з ключових показників ступеня привабливості регіону для туристів.

В Одеській області вже існують події, пов'язані з популяризацією виробництва і культури споживання вина. Найбільш відомими для національного туриста (тобто, попит серед іноземних туристів поки не спостерігається) є Фестиваль аматорського вина «Живе вино України», Світо бессарабського вина і Фестиваль молодого вина. Існують також фестивалі чисто гастрономічного напрямку – такі як, наприклад, «Свято Дунайської оселедця».

Варто відзначити найбільш популярні винно-гастрономічні тури в Одеській області:

- Дегустаційні тури на завод «Французький бульвар»;
- Екскурсійні маршрути на «Центр культури вина в Шабо» (з дегустацією);
- Музей коньячної справи Шустова;
- Дегустаційний тур в «Коблево»;
- Бессарабське село Фрумушика-Нова з винним підвалом;
- Болград. М'ясо + вино. ТМ «Колоніст», «Бессарабський ястія», «Болградський сироробний завод».

У 2009 році на базі винного заводу «Шабо» був створений «Центр культури вина Шабо» з метою підвищення культури споживання благородних

напоїв. Зараз це найпопулярніша еногастрономічна дестинація в Україні.

Завод «Французький бульвар» пропонує пізнавальні і смачні екскурсії (більше 60 найменувань вин, коньяку та брендів торгових марок «Французький бульвар», «Вина Гулієвих», «Француз»).

Така дестинація, як Музей коньячної справи Шустова активно розвивається, вдосконалюючи свої тури і додаючи в них щось сучасне і нове для туристів. Наприклад, нещодавно з'явилася нова розвага – на екскурсії є можливість з'єднати коньяк різного віку, аромату, смаку між собою, отримавши власний. Найбільшою перемогою Шустових стало присудження їх продукції в 1900 році Гран-прі на Всесвітній виставці в Парижі.

«Коблево»: щорічно підприємство відвідують тисячі гостей з України, Росії, Білорусі, Молдови, а також з Франції, Італії, Швейцарії, Китаю, Німеччини, Естонії та інших країн. В екскурсію входить спостереження за процесом. Експерти, спостерігаючи за поведінкою іноземних туристів та їх відгуками, в подальшому зможуть вивчити проблеми приваблення туристів з інших країн. Це є ключовим фактором розвитку не тільки туру в «Коблево», але й інших еногастрономічних дестинацій по всій Україні.

Екскурсія у винний льох Фрумушики-Нова, який був одним з перших трьох споруд цього села в 2006 році, зазвичай йде в комплекті з повноцінною екскурсією по селу.

Всі дані екскурсії по дестинаціям відбуваються приблизно по одному плану: музей - завод - дегустація (все це в супроводі гіда). Хочеться відзначити, що винні тури по розкритим дестинаціям Франції (Бургундія, Бордо, Шампань) або Італії (Тасканія, К'янті, П'ємонт) не особливо відрізняються від вище перелічених українських турів. Програма всюди схожа. Єдина відмінність - Франція та Італія є більш популяризованими регіонами серед туристів з усього світу.

Україна ж, в свою чергу, тільки новачок в цій справі. Тому, можна вважати, що нашим винним турам варто вдосконалюватися в наступних напрямках:

- Приділяти більше уваги рекламі для приваблення туристів (закордонних в тому числі).
- Залучати висококваліфікованих гідів з високим знанням англійської мови (для тих же іноземних туристів).
- Застосовувати інноваційний підхід у піднесенні інформації (незвичайні шоу: наприклад, театр тіней, танцювальні постановки тощо).
- Покращувати якість обслуговування на маршрутах (якщо потрібно розміщення, перевезення туристів).

Це потрібно враховувати не тільки для даних турів певного виду туризму, а й для туристичної інфраструктури України в цілому.

В загальному, картина на ринку туристичних послуг еногастрономічного напрямку в Одеській області позитивна.

На думку Одеської обласної адміністрації, на сьогоднішній день проблемними питаннями виноробства і виноградарства Одеської області є збільшення виробництва винограду, особливо столових сортів, підвищення якості вина до рівня світових стандартів і повне, ефективне використання державних коштів, спрямованих на розвиток цієї сфери. Вирішення цих проблем в подальшому буде мати позитивний вплив на розвиток еногастрономічних дестинацій.

Просування туристичних продуктів і реклама продукції місцевих виробників допоможе отримати додаткові економічні та соціальні вигоди від туристів.

З огляду на високий рівень забезпеченості Одеської області природними рекреаційними ресурсами і всі перспективи для розвитку інфраструктури, можна зробити висновок, що вона має значні передумови для розвитку еногастрономічного туризму як засобу підтримки місцевих виробників. Особливо, враховуючи той факт,

що в області є велика кількість виробників винної продукції. Об'єднати виробництво і туристичну галузь можливо з урахуванням досвіду провідних виноробних регіонів світу (Франція, Італія, Грузія). Тобто, через івент-туризм. Це можливо за рахунок створення нових подій, пов'язаних з еногастрономією, або через інтеграцію еногастрономічного напрямку в уже існуючі події. Таким чином, Одеська область має всі передумови для того, щоб стати одним з найуспішніших регіонів України з розвитку еногастрономічного туризму з метою підтримки національного виробника.

Список використаних джерел:

1. Любіцева О. О. Перспективи розвитку винного туризму в Україні: світовий контекст / О. О. Любіцева // Географія та туризм. – 2013. – Вип. 24. – С. 93-99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2013_24_15.
2. Мотузенко О. О. Еногастрономічний туризм як засіб підтримки національного виробника на прикладі Одеської області / О. О. Мотузенко, М. О. Липова // Географія та туризм. – 2013. – Вип. 24. – С. 108-119 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2013_24_17.
3. Офіційний туристичний сайт Одеської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://touregion.odessa.gov.ua>.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.